

СПОР БУГАРСКЕ И САВЕЗНИКА

Цетиње, 19. јуна

У тренутку када је објављено да ће предсједници министарстава балканских савезних држава поћи у Петроград на конференцију, опет је избио крвав сукоб између бугарских с једне и српских и грчких с друге стране. Као што извјештаји гласе, сукоб је био много већих размјера него икад до сад, борба се водила на дугачкој линији, била је оштра, крвава и одлучна тако, да се с правом сматрало да је рат отпочео.

Телеграфска саопштења и из Биограда и Атине говоре, да је и овај најновији крвави сукоб изазван с бугарске стране, јер су њене чете, без икаквог повода, изненадно, управо мучки, извршиле напад на савезничке страже и великом силом покушале да заузму положаје, на којима се налазе чете савезника.

Као и увијек раније, и овом приликом покушај је остао без успјеха. И ако су навалјивали великом војском, Бугари нијесу успјели, и крај силних жртава, ни стопе да заузму и да савезничке чете потисну него су, напротив, као и раније, настрадали, јер су их савезници одлучно сузбили, осујетили им намјеру и одбацили их чак и преко досадањих њихових позиција.

И тако у мјесто да савезници пођу у Петроград и да се тамо подвргну суду Руског Цара и да се мирним путем ријешу њихов спор, они проливају крв и срљају отворено у рат.

Држање Србије

— Наш нарочити извјештај —

Биоград, 17. јуна

Мирољубивост Србије

И ако независна штампа енергично захтијева, да се дипломатска распра с Бугарском оконча и да се спор ријешу оружаном руком, зашта су и неке странке, па и министри, као год и сва војска, ипак се у службеним круговима трпељиво настојава да се, ако је икако могуће, избјегне рат с Бугарском. То службеној Србији није само на језику, него хоће и у ствари да посвједочи, разложно исцрпљујући сва средства која јој стоје на расположењу, при чему испољава такву тактику, да јој се одмјереност и стрпељивост и добра воља за миран споразум мора признати. У томе се толико далеко иде, да се из овог помирљивог настојавања очито види, да се Србија неуморно пашти да до краја буде коректна у сваком погледу и да јој се не може ни у чему замјерити. И ако њена војска подцењивана, свршила је с највећом лакоћом свој задатак сјајно и тако прецизно, да је добила опште признање. Па и поред тога што су јој сјајни успјеси давали потпуног права да буде необазрива, Србија је ипак с пуно такта поступала не само према непријатељима које је свладала, него и према захтјевима који су јој неправедно постављани. Водећи строги рачуна о себи, водила је рачуне и о онима око себе, па чак и онда када се то косило с битним интересима њеним и правима у рату задобијеним. Савезницима је притицала у помоћ обилно у сваком погледу. У томе је толико далеко ишла, да се није руководила чисто савезничким обвезама и обзирима, него је поступала чисто предано, братски. И према жељама и захтјевима великих сила ништа мање није била деликатна.

И као што на жалост није било међу великим силама неких који су такво држање до самопрегора умјели да цијене, нашао се, на још већу жалост, и међу савезницима један савезник, који је хтио ту похвалну страну њену да

злоупотреби. Па и ако је тај савезник према њој иступио без обзира и са свом грубошћу, ипак је ни то није могло да изведе из такта, нити да утиче на њу, да скрене другим путем и да не истраје у у започетом правцу. Остала је све до сада дошљедња у својој деликатности и мирном и хладном руковођењу, имајући пред собом увијек виши циљ. Спор, који води с Бугарском, о томе је дао небројено доказа. Она је и данас у томе погледу остала истрајна. Хоће да исцрпи сва средства за мирно ријешење, хоће да остане до краја онаква иста као што је у почетку била.

И ако је исцрпила сва средства да се спор непосредно ријешу, Србија у свом мирољубивом настојавању није малаксала. Хвата се и пошљедњег излаза за мирно ријешење, али у исто вријеме даје доказа да је вољна и да пристане на уговором предвиђену арбитражу, ако непосредно споразумијевање не успије. То одаје и говор једног од најактивнијих министара њених, Стојана Протића, који нарочито наглашава, да сви они у Србији желе да се, ако је икако могуће, рат с Бугарском избјегне, објашњавајући да се морају прво исцрпити сви други начини, а да је рат оправдан само онда кад је неизбјежан, кад се никаквим другим начином не могу одбранили животни интереси земље.

Изјава С. Протића

Та изјава Стојана Протића, коју је дао новинарима, заслужује опште пажње, те се зато на њу нарочито заустављамо и износимо је. Он се износио овако:

„Узрок кризи је у несугласици о начину поступања у спору с Бугарском. Јер рат је оправдан само онда кад је неизбежан, кад се никаквим другим начином не могу одбранили животни интереси земље. Прије рата морају се исцрпити сви други начини.

У нашем случају начин ријешења спора предвиђен је унапријед и састоји се најпрвије у непосредном споразумијевању, а онда у арбитражи руског цара... Тај начин не смије одбити ниједна страна, ни по здравом памети, ни по уговору. Ми тражимо и тражићемо до краја ревизију уговора, али то не значи да смо тражили уништење уговора. Ми уговор нијесмо отказали и основна начела уговора о савезу и пријатељству с Бугарском ми нијесмо никада порицали, само тражимо измене извјесних његових одредаба

Ноторан је факт, да је баш Србија била она, која је заступала идеју пријатељства и савеза с балканским државама, а једно од наших начела је и арбитража руског цара.

Разлика између нас и Бугарске је у томе, што Бугарска не признаје оправданост ревизије уговора и тражи абитражу на основу друге тачке тајног додатка уговору у границама спорне зоне, како је она схваћа, а ми тражимо ревизију те тачке и спорну зону разумијевамо у пуно ширем обиму.

Русија настоји да дјелује на обадвје стране, да се спор мирно изравна. Она нас позива на договор у Петроград, па ако буде потребно и на пресуду царева. Односно арбитраже Русија тражи и од нас и од Бугарске — видије да свака остаје на свом гледишту — да пристанемо на арбитражу без икаквог ограничења за судију.

Истовремено би се пресудио и бугарско-грчки спор, који је с нашим у најтјешњој вези и без кога се ни наш не може расправити.

Пред судом би све странке имале да заступају и бране своја гледишта све до самога часа пресуде.

Сви чланови тога кабинета, осим двојице, примили су овакву арбитражу, уз претпоставку наравно, да је Бугарска исто тако прими.

Ми смо примили овакву арбитражу у толико прије, што знамо, да на истом гледишту стоји и Русија и њени пријатељи и савезници.

Између мене и Пашића нема никакве разлике у схваћању. Јер нити је он попустљивији, нити сам ја радикалнији. Ја не треба Пашића да потичем и бодрим — јер то није потребно аутору онако патриотског и високо државничког експо-

зеа; сви ми не треба да га подстичемо, него да му помажемо и да му појачамо позицију. У нас има много одушевљених патриота, и то је добро, али има мало мудрих политичара. Зато му треба не отежавати мучан и одговоран посао. Треба имати повјерење у искушане политичаре“.

Схваћање ситуације

Као што се из ове изјаве може видјети, Србија не само што не преза од конференције у Петрограду, него је готова и на арбитражу, условљавајући само толико, да ће пристати на њен опсег у толико колико на њ пристане и Бугарска. То другим ријечима значи, да ће примити, само ако је и Бугарска прими, и безусловну абитражу. Уз то ваља истаћи, да је у Србији увјерење да уговор неће бити једина база за арбитражу, него да ће она бити на најширој основи. На тај начин ће ријешити и ревизију уговора и његово тумачење, као год и територијалну побједу. Како Пашићева влада и на даље остаје, то влада увјерење, да је овакво схватање исправно и да ће се у овом правцу абитража вршити.

То се види и из обавијештења што га влада даје, сузбијајући гласове, који иду за тим да јавно мнијење збуне. У њему се истиче да спор српско-бугарски о томе да ли уговор у цјелости важи или не стоји неријешен и непресуђен и да ће га ријешити или мирним путем врховни арбитар, Руски Цар, или рат. Влада је пристала да врховни арбитор прво ријешу спор о томе: важи ли уговор у цјелости или је током рата измијењен. Бугари су условљавали своје присуство на конференцију у Петроград да им се унапријед каже хоће ли бити абитража на основу уговора или на широј основи. На то је одговорено из Петрограда да Цар не жели и неће да прима никакве услове за изрицање своје пресуде. Он прима да свака страна изнесе своје погледе и захтјеве, а он ће по савјести и без ограничења изрећи суд. Српска влада на то је изразила захтјев да се предсједници балканских савезних држава састану у Петрограду и да покушају непосредни споразум, па ако се неусијети споразумјети да се остави високом арбитру, да он ријешу спор.

Влада у Србији и сад стоји на том свом захтјеву.

Пабирци

Мисија Гешова у Бечу

Боравак бившег бугарског министра предсједника Гешова у Бечу мотивиран је потребом мале операције, која га је довела у болницу. Но нико не сумња да има тај његов боравак посебну мисију, у којој врло активно ради и један бивши бугарски министар, Начовић. Бугарска се влада можда боји, да ће у Петрограду наићи на пристрасност, те *црговара о њиховој мисији с Аустро-Угарском.*

У Биограду се већ раширила вијест, да је склоњен уговор и да ће Бугарска изаћи из балканског савеза. То је преурањено. *Гешов је дошао да извиди, до које би тачке у случају рата са Србијом могли Бугари рачунати на добровољну неутралност Аустрије.*

И ако Бугари држе, да ће их Аустро-Угарска добровољно подупирати против Срба, ипак не заборављају везе бечкога двора с грчким краљем, те се тако држе мање сигурни наспрам Грчке. Најзад би хтјели, да себи осигурају Солун.

Сазнаје се из ауторитативног извора, да би у замјену за добровољну неутралност Аустро-Угарске и Румуњске, као и за Солун, понудио Гешов гаранције и привилегије економске природе. Пошто Аустро-Угарска нема колонија, то сматра Балкан природним својим излазом и пољем своје експанзије. Солун би у исти мах осигурао и балканску трговину и ону Аустро-Угарске. Бугарска може у свим питањима, која интересују Аустрију; у питању железница, тарифа и т. д., о којима преговара у Паризу, дати директна јемства, и без јавног трговачког уговора, који би побудио суревњивост других држава, тајно обећати посебне привилегије.

Држање Русије за случај рата

„Римска Трибуна“ добија из Петрограда: У владиним се круговима изјављује, да се Русија неће дати зауставити у раду за мир никаквим рекриминацијама њема-

чке штампе. Говор грофа Тисе примљен је с незадовољством, јер ставља у сумњу искреност Русије. Али сад се тврди, пошто је та искреност несумњива, да ће то узети у обзир и Аустрија. Русија хоће да спречи братоубилачки рат и подцијену, да привремено изгуби свој уплив код које од балканских држава. Ето то је пошљедница, коју она очекује за себе од арбитраже, дакле противно од оног, што очекују у Бечу.

Цар је одвише јасно рекао, што мисли, те да би требало сумњати о држању Русије. Цар је чак запријетио, да ће пограбити за оружје, провали ли рат, но допустивши, да до тога неће доћи, то Русија има других средстава за успјешну пресију. Њен посланик у Биограду овлашћен је, да поручи Србији, ако њена влада изазове рат, да ће *Русија прогласити свој desinteressement.* Руски посланик у Софији саопштио је опет бугарској влади, *ако бугарске чете најдању Србију, да ће Румуњска одбацити неутралност,* које се се до сада држала понајвише ради великих услуга Петрограда.

Уза све бојазни ипак у добро упућеним круговима влада опште оптимистичко схваћање. Дипломација Француске, Енглеске и Италије ради свим силама, да спречи оружани сукоб.

Конференција у Петрограду

И ако се скептички гледало не конференцију у Петрограду и држало да до ње неће доћи, ипак сви знаци говоре, да је она неминовна. Руска влада свим силама настајава, да министри предсједници четири балканске државе само дођу у Петроград, а онда, држи, да ће моћи изгладити све спорове. Српска влада, а тако исто и црногорска и грчка радо се одзивају руском позиву у Петроград, јер су увјерени, да ће тамо њихова праведна ствар сигурно побједити. У руском захтјеву о безусловном прихватању руског пресуђивања гледају само обичну формалност, коју треба испунити, да би се само омогућило пресуђивање Бугарска влада је такође одговорила, да ће њен министар предсједник Данев доћи у Петроград, дакле прихваћа и она руски захтјев да се савезници безусловно подвргну руској пресуди. Бугарска влада у своме одговору изражава само наду, да ће се пресуда донијети на основу савезничког уговора. Када се зна како је Бугарска одлучно одрицала учешће на петроградској конференцији и подвргавање руском пресуђивању, ако Србија не повуче своју војску из крајева, које Бугари сматрају неоспорно својим; и када се зна како су бугарски листови писали, да Данев не смије ићи у Петроград, јер би то било „опасно по бугарско становиште“ — онда је данас бугарска влада посве попустила, када се задовољава само изрицањем наде, да ће суђење бити на основу савезничког уговора.

Изасланици Србије, Црне Горе и Грчке поћи ће у Петроград, где ће споразумно да бране интересе својих држава према бугарским претјераним захтјевима. Бугарски министар предсједник Данев требао је у суботу или недјељуда се крене у Петроград, са бившим министром предсједником Гешовом.

Најновији извјештаји

— Биоградски Пресбирио —

Влада и Н. Скупштина

13. јуна

Данашња сједница Народне Скупштине почела је у девет и по сати прије подне. Прије тога састали су се шефови странака са владом на конференцију. Скупштинска сједница у десет и по сати на Пашићев захтјев претворена је у тајну и трајала је до један сат. Влада је изложила ситуацију. Експозе и дискусија држи се сасвијем тајно. Сјутра у пет по подне биће јавна сједница, на којој ће Пашић дати јавну енунцијацију о положају. Криза владе отклоњена је тиме што је повучена оставка, а измијениће се само један члан кабинета. Пашић полази у Петроград у суботу или недје-

љу. Сјутра на вече очекује се долазак Веницелоса. Сва три премијера путују заједно у Петроград. Према руском предлогу, кушаће се најприје заједнички састанак, онда ће свака страна поднијети образложен меморандум о својем гледишту и захтјевима арбитраже који се односе на сва спорна питања.

14. јуна

Сједница Народне Скупштине која је била тако радознално очекивана данас послје подне, да су јој присуствовали црногорски министар Вукотић и секретари скоро свију посланстава, као и бројна публика, очекујући заказану изјаву министра Пашића, — није донијела ништа одлучно. У мјесто у пет сати почела је сједница у шест, јер су се прије држала дуга савјетовања владе и странака. Пошто су странке дознале да је Пашић одустао да данас даде изјаву, поднијела је свака од њих из опозиције интерпелацију о спољној политици. Пашић је одговорио да је спреман дати одговор на првој идућој сједници. Опозиција је тражила сједницу за недјељу, али је већина одредила за понедјељак. Према томе Пашић даје изјаву у понедјељак, што значи да до понедјељка у вече неће ићи још у Петроград. У посланичким круговима тврди се, да је ово одлагање изјаве и поласка удешено зато што није још познато званично одређење Бугарске, јер се чека са извјесне стране још један важан одговор.

17. јуна

Криза кабинета биће формално ријешена сјутра послје гласања скупштине и остаће Божановић, а измијениће се министар правде. Јучер је била сједница старорадикала, на којој је Пашић дао задовољавајуће изјаве. Рекао је, како се тврди, да има уверење да ће Русија судити повољно Србији. *Уштан хоће ли Вардар бити граница, рекао је да се нада да ће граница да буде још јача.* Данас сједница Н. Скупштине, која се с нестрпљењем очекује. Већ у 8 сати биле су препуне галерије. Сједница је почела око 9 сати. Пашић је одмах дао изјаву на интерпелације. У своме говору он је рекапитулирао дипломатску преписку и казао да је разлика гледишта Србије и Бугарске у томе што Србија тражи безусловно демобилизацију, састанак министара и директан покушај споразума, ревизију уговора и арбитражу на ревидираном уговору. Бугарска све то неће. Русија је предложила да обје владе разговарају преко премијера у Петрограду а у случају неспоразума да арбитражу прима. Србија је одговорила да у начелу прима арбитражу, али не може примати на основу уговора. Ако обје стране остану при своме гледишту, не може бити арбитраже. Међутим Цар не прима услове, а тешкоћа је и у томе што се рјешењем питања о валјаности стварног уговора не рјешавају сва спорна питања. Спор бугарско-грчки не може се одвојити од српско-бугарског, јер све балканске државе су у савезу и обавезале се штитити се од напада било које стране. Све четири државе ратовале су заједно и Турска је свима заједно уступила територије. То је капитално; сва питања морају се рјешавати заједно и истовремено. Ако буде немогућ састанак министара, потпадају сва питања савезника арбитражи. Кад је српска влада стекла уверење да ће се спор рјешавати на широј основици и са вишег гледишта и да ће се донијети оцјена на основу свих података, који су измијенили уговор, као и да ће се рјешење српско-бугарског спора приступити онда када и рјешење грчко-бугарског, онда је донијела одлуку да

може примити арбитражу. Влада је послала у Петроград опширан меморандум српских захтјева и разлога, примавући позив за арбитражу. Српска влада изјављује да стоји на оном истом гледишту на коме стајала дајући познати експозе.

Ове изјаве побудиле су велико одобрење већине. Послје тога говорио је националац Рибарац, пребацујући влади што раније није присилила Бугарску на ревизију и што није прогласила анексију. Ставља мотивисан предлог за прелаз на дневни ред, којим позива владу да поведе кораке у смислу анексије. Напредњак Маринковић критикује досадању неодлучност владе и не ставља предлог за прелаз на дневни ред. Самосталац Драшковић предлаже мотивисан предлог за прелаз на дневни ред сагласно ономе који је скупштина примила приликом експозеа, означајући неуступке као животне интересе. Министар Љуба Јовановић доказује како западна Македонија није бугарска и како немају Бугари ондје никаквих културних и историских споменика. Сједница је одложена до сјутра, када је наставак дебате и гласање. Продријеће вјероватно резолуција Драшковића. Као и пошљедњи пут, Пашић ће добити овлашћење да иде у Петроград уз резерве неуступање експозеом означених животних интереса.

18. јуна

У данашњој скупштинској сједници продужена је дебата о владиној изјави. Изгласана је већином од 13 гласова резолуције о прелазу на дневни ред одобрењем владине изјаве, уз уверење да ће по сваку цијену бити заштићени животни интереси Србије сагласно резолуцији пригодном дебате о експозеу Пашићевом. Министар Протић изјавио је у име владе да су Србија и Грчка нападнуте од бугарске, да борбу трају на цијелом фронту и да никако немају карактер чарка него *карактер рата.* Србија је даће наредбу војсци да свом силом сузбију сваки нападај Бугара.

Сукоби код Злетова

13. јуна

О сукобима код Злетова нема даљих важнијих вијести. Борба у већем опсегу престала је још пред подне јучер ненадним повлачењем Бугара и послје подне чуло се ријетко пушкарање. Ноћас је био релативан мир, а исто тако и јутрос. Влада је ријешила да скине сваку одговорност у случају поновљеног бугарског испада.

14. јуна

Према накнадним вијестима из Скопља, борбе код Злетова трајале су од поноћи до два сата послје подне. Бугари су неколико пута понављали нападе, а повлачили се и заклињали за погодан терен чим би Срби вршили противнапад. Ипак су губитци Бугара велики, док су Срба управо знатни. Осамљена чаркања чета била су и јучер и данас. Српске власти имају сигурних доказа да Бугари преодјевају војнике у сељачко одјело и да их пуштају у малим скуповима да нападају српске војнике, па да онда јаве како се буни исто сељачко становништво и како га Срби прогоне.

Србија и арбитража

13. јуна

Вијести бечке штампе као год и коментари о руском напуштању Србије и попуштању Србије означају се овдје као намјерно протурени и савијем неистинити. И вијести о тобожњим пресијама Хартвиговим у корист бугарског гледишта демантују се. Србија прихвата састанак министара, који је

сама предлагала и евентуалну арбитражу за све спорове савезника, а факт, да свака страна има да изнесе, брани и заузима своје гледиште у свим спорним питањима, доказује да ће арбитража бити ипак општа, неограничена. Српска влада остаје до краја на досадањем становишту довољно већ познатом. Општа ситуација означаје се као стварно непромијењена, неизвјесна и ушљед напада Бугара трајно критична.

Србија и савезници

14. јуна

Веницелос је већ на путу овамо и стиже сјутра.

Са доброга извора дошла је овамо вијест да је познати бугарски војвода Сандански отпутовао на једном аустриском пароброду за Арбанију, да организује чете Арнаута противу Срба.

Нови напад Бугара

17. јуна

Данас у девет и по сати за вријеме дебате у Скупштини, дошло је Пашићу из Скопља прво обавијештење о новим нападима Бугара. Послје десет сати објављене су прве вијести, према којима су ноћас у два сата Бугари напали према Штипу предстраже, а у три сата и четрдесет минута отпочели су први артиљериску ватру и скоро за тим напад на цијелој линији Ретке—Букве—Злетово—Хеокази. Исто тако напали су Србе код Валандова, намјеравајући пресећи жељезницу код Ђевђелије. *У извјештају врховне команде каже се, да је ово доказ да су Бугари започели рат без објаве.* Срби су прихватили борбу.

Према приватним вијестима, Бугари су још прекиноћ почели напади страже код Штина, али су били сузбијени. Сада у подне стигла је нова вијест из Скопља да су Бугари ноћас и јутрос извршили напад и на цијелом грчком фронту. На српској страни траје борба на цијелој линији од извора злетовске ријеке до Штина. У борби учествују веће масе пјешадије и артиљерије.

И мјеродавни кругови сматрају да је рат фактично започео наступом Бугара, јер не зна се како ће се сада могле борбе обуставити. Ипак уопште се сматра да рат неће спријечити дипломатску акцију у Петрограду.

Разне вијести

17. јуна

Ноћас у девет и по ненадно је допутовао овамо Престолонашљедник Александар, а јутрос Принц Ђорђе. Јучер је Пашић био у двору, гдје је исто што и данас реферисао у Скупштини. Црногорски премијер Вукотић јучер и данас посјећивао је Новаковића, Пачуа и Пашића, код кога је био и на ручку.

18. јуна

До сада у подне није била никаква страна интервенције овдје. Престолонашљедник и Принц Ђорђе, који су јучер били овдје, отпутовали су ноћас у Скопље.

Војни кругови држе, да рат не може дуго трајати, јер се на цијелој линији сконцентрисане компактно масе на обим странама и главна одлука мора пасти на Овчем Пољу.

О задржаном српском куриру нема још гласа. Спалајковић је овдје и не иде у Софију натраг. Тошев још није отпутовао.

Са мјеродавног мјеста издано је послје подне саопштење, којим се констатује да су јучер Бугари са 100.000 војске напали нашу војску прешав демаркацијону линију на неколико мјеста.

Бугарска нота

18. јуна

Послје подне Бугарска је предала ноту, којом се жали на напад српске војске на граници. Изгледа да је нота нарочито удешена, јер се у њој помињу извјесни догађаји који су се збили по предаји исте. Чудновато је да Бугарска Агенција говори о нападу Срба у тренутку кад је напад отпочет са стране Бугара, јер је утврђено да је бугарски напад учињен прошле ноћи у 2 часа. Кретање бугарских трупа запажено је још 15. ов. мјес. и претпостављало се да Бугари већ спремају напад. Тако исто и напад на сву грчку линију доказује да је извршен с предумишљајем. Да је тако види се и из чињенице, да су Бугари противно уобичајеним правилима у Цариброду зауставили српског курира, који је путовао у Софију у српско посланство са инструкцијама за посланика. Кораци учињени због тога остали су без резултата. Српска влада је јако изненађена оваквим поступцима Бугарске, који су учињени противно међународним правилима.

Бугарски препад

18. јуна

Према вијестима из Скопља, Бугари су спремили систематски напад на цијелом фронту, што су српске војне власти предвиђале послје пошљедњег злетовског напада. Констатује се, да је Србија показала најјасније мирољубивост, што их није за цијело вријеме када су Бугари били на Чаталци и слаби на граници напала ни најмање, што је предлагала демобилизацију, коју је Бугарска одбила, што су сукоби почели концентрацијом бугарске војске на граници, што су Бугари атакирали поново Грке, потискивали се напријед код Штина. Валандова и Злетова, гдје није дошло раније до сукоба само због обзирности и одступање Срба. Онда су Бугари пустили четнике, подупиране војском. Најпослје је војска почела упадати и напосок јучер ноћу упали су на цијелом фронту. Тошев још јуче у 10 прије подне најавио је протестну ноту за нападе, који су почели тек послје два сата ноћу, што доказује да је нота била дан прије спремна, јер су Бугари имали прекиноћ да нападну, што је изостало ушљед непредвиђених запрека.

Вијести о препадну изазвали су силно огорчење, које се распламтјело братимљењем са црногорским трупама, које полазе на граници.

Детаљи о борби

18. јуна

Ноћашњи телеграми јављају да је борба вођена на цијелој линији на ријекама злетовској и Брегалници, нарочито на линији Пестемелци, јужно од Штина, Тргораца, ката 650, Похова, Некопи, Дреново, Ријетке Букве и Царев Врх. Дужина ваздушне линије износи шестдесет километара. Најжешћи напади били су у правцу линије Драгово—Карван, па Ријетке Букве—Царев Врх, па Тохово—Некази и Драгово—Гавран. Јуче пред подне окупирани су се само српски предњи дјелови много јачој бугарској сили, а пред вече ступиле су напријед веће српске масе. Официри су предњачили војницима, који су показали силну резистенцију.

Код Ђевђелије су моментално Бугари прекинули везу Срба и Грка и хтјели пријећи Вардар са цијелим пуком и артиљеријом, али су сузбијени од два батаљона српскога трећег позива и веза је успостављена. *Ђевђелија је остала и даље у српским рукама.* На десном српском крилу од Криволака до Гуменце на фронту од 70 километа-

ра јуче су биле борбе, али са мањом жестином. Ноћас цијеле ноћи вођене су борбе, које су у шест сати у јутру прекинуте, али се сада су расламиле а нарочито на јужном фронту уз Вардар и око Штипа, који су, по приватним вијестима из Скопља, морали Срби да бомбардују, те су га Бугари напустили. У тој борби одликовао се ужички пук и погинула два виша српска официра, а двадесетак рањено. Бугари су потиснути овдје за седам километара од старих позиција.

Са старе српско-бугарске границе још нема вијести о сукобима, а данас до подне нема у опште никаква друга вијест. Осим да су железнички чиновници српски са пограничнога Цариброта ноћас пребјегли у Србију. На цијелом грчком фронту траје борба непрекидно. До јутрос учествовало је са бугарске стране сто хиљада војника. На Овчем Пољу, гдје је главна борба, оперира армија бугарског генерала Ратка Димитријера са најбољом војском.

18. јуна

Сама чињеница да су борбе започеле дефанзивом Срба а нападом Бугара на самим српским позицијама с ову страну ријеке злетовске и Брегалнице, као и Вардара, дакле на српској зони, показује да су Бугари нападачи. Око Штипа ноћена је жестока борба са обостраним великим жртвама. *Штип је освојен.* Како се сада дознаје, још су се синоћ Срби пробали до обронака планине Пљачаквице, десет километара источно од Штипа. Борба је данас настављена на цијелом фронту. Српске трупе напредују у правцу Штип-Кочане, које је, према неким вијестима, већ заузето. Тиме би била за сада пресејчена бугарска Ванда од бугарске Ђустендилске армије. *Борбе су најжешће са веома великим обостраним губитцима.* Бугари су код коте 650 јучер, након неуспјелог напада, оставили хиљаду двјеста својих на бојишту. Вис код села Дренка *заузела је на бајонет српска пјешадија.* *Бугари су у дивљем бјегству одступили, оставивши шест топова и четири кара.* Данас је једна бугарска чета, наступајући ка Горњем Трагероду, нападнута бајонетом од Срба, *положила оружје.* Са више страна јављају повеће *пробјегавање* бугарских војних бјегунаца.

„Самоуправа“ о рату

18. јуна

Вечерашња „Самоуправа“ пише да је коцка бачена. Бугари су пријешли Рубикон, загазив у освајачки рат, не имајући повјерења у миран успјех своје ствари. Са вјером у Бога и правду, Србија, Грчка и Црна Гора примају рукавицу и улазе у рат, дубоко жалећи што им је силом наметут, али надајући се да ће из њега никнути боља и здравија основа за будуће политичке односе на Балкану.

Из словенског свијета

Нови југословенски универзитет

У јавности је пуштен глас, да се ради на томе, да се у Сарајеву отвори универзитет, којим би служио за све Југословене у Аустро-Угарској.

Како „Bosnische Korrespondenz“ јавља, бави се министар финансија витез Билински већ дуже времена питањем оснивања велике школе у Сарајеву. У ту сврху осигурао је заједнички министар финансија једну суму, да њоме набави потребне наставне силе за ово велико југословенско свеучилиште у Сарајеву. „Хрватски Дневник“ мисли, да би са свеучилиштем у Сарајеву била учињена услуга само Србима, Хрвати и Муслимани су зато против тога, да се ради Срба оснива ново свеучилиште, које би изиграло загребачко свеучилиште. Културни центар Југословена у монархији мора бити у Загребу и ондашњем свеучилишту мора се признати — реципроцитет.

Словенци опет са своје стране наглашују, да су њихови захтјеви за свеучилиште старији и да се морају испунити прије тога сарајевског свеучилишта. Све те околности — довршује „Bosnische Korrespondenz“ — потакле су Билинскога, да напусти мисао оснивања свеучилишта у Сарајеву.

Избори за галички сабор

Из Лавова јављају, да влада намјерава већ сада са пољским странкама да поведе преговоре о новој изборној реформи, јер се резултат избора може са великом сигурношћу унапријед прорећи. Ако ти преговори не успију, предложиће влада сабору свој предлог о изборној реформи. Из неких крајева долазе вијести, да клерикална странка оштро агитира против воље народне странке Станинског. Тако су клерикалци у срезу Красно изаслали своје емисаре, који приређују процесиије и тако агитирају против Станинског. Међу сељацима побуђује ово велику узбуђеност. Термини за изборе почели су 17. о. м. за сеоске општине. Избор изборника већ је у сразмјери. У Свободницама биће избори 20. о. м., у трговачким коморама 21., а велепосјед долази на ред 26. Скупштине за изборе одржавају се на свим странама. Кандидати пољске напредне странке одржали су конференцију, на којој су се изјавили за што скорије уређење изборне реформе. Свепољаци су опет на својој скупштини закључили да буду против компромиса за изборну реформу.

Питање чешког јединственог клуба

Из Прага јављају, да ће се за вријеме парламентарних празника наставити преговори за оснивање јединственог чешког клуба на царевинском вијећу. Чешки аграрци вијећаће са младочесима и клерикалцима ради приступа у клуб. Посланици Станек, Масарик и Хок већ су изразили одговор на изјаву младочеха и клерикалаца, којом су ови одбили приступ у клуб. У одговору се не дира у темељне установе клуба, али се ипак у неким тачкама иде у сусрет младоческим земљама. Средиште спора састоји се у томе, да заједнички клуб не представља удружење странака, него удружење појединих посланика, док младочеси желе избор председника из најаче странке.

Ријеч бокељског посланика

— Говор посланика д-ра Вукотића —

У бечком парламенту бокељски посланик др. Божо Вукотић држао је 5. о. м. говор, који овдје доносимо по стенографским биљешкама:

„Висока кућо!

Приликом првог читања ове прорачунске расправе пружила се је могућност свим странкама, да преко својих представника изјаве своје мишљење о вањској и унутарњој политици монархије за вријеме Балканског рата.

Не може се занежати, да наша вањска политика није била скоро једнодушно осуђена, али се истодобно не може затајити, да се није водило озбиљног рачуна о препоруци Његове Преузвишености госп. Министра Председника, да се границе критике не би прекорачиле. И заиста ни вањску ни унутарњу политику наше монархије није постигла онаква ограда какву је она заиста заслужила, а што је још жалосније, до који дан свијет ће имати пригоду, да се увјери, да ће ова Кућа гласовати све законске основе, које јој Влада поднесе на чак и овај провизоријум, чијим се одобрењем даје Влади израз повјерења што истодобно значи и повлађивање њезином досадашњем политичком курсу. Ја схваћам, да је политичка математика чудновата и више пута неразумљива, али оваквом недошљедношћу и оваквом двоструком игром, кад се ријечи не поткрепљују дјелима, ова висока Кућа губи од свога достојанства и доказује, да није кадра прибавити себи долични ауторитет.

Право је казао поштовани г. др. Крамарж, да је тешко нама Словенима говорити о вањској политици монархије, јер све оно што се неповољно изнесе, криво се тумачи. Ако је уопће Словенима тежак положај у овој критици, нама јужним словенима још је тежи, а особито пак нама Србима проти којима су уперене најоштрије стрјелице аустријске политике *intra et extra muros* (с ову и с ову страну граница).

Висока Кућо!

Кад су почетком прошле јесени удружене Балканске државе гргнуле мач, да под цијеном крви својих јуначких синова ослободе своју браћу од турског јарма, свако право словенско срце налазило се је под силним дојмом радости, а истодобно и бојазни, да их то тешко дјело не би коштало властите слободе. Разумљиво је, да како су расли успјеси савезничког оружја, тако је расла нада и ве-

сеље у свему словенском свијету, особито пак код нас јужних Словена.

То је била сасвим природна појава обзиром на наше сроство са борцима на Балкану, обзиром на узвишену идеју ради које је рат закочет и јер је Турчин био стари крвник свеукупног нашег народа. Том сроству, том одушевљењу и осјећају давало се је изрази разним манифестацијама и сакупљањем прилога за „Црвени Крст“ у чему нијесу изостале ни најсиромашније тежачке колибе. Нико није могао очекивати, нити би се другим државима могло ни замислити оно, што смо ми дочекали: та весеља, те манифестације протумачене су као нешто протудржавно, као нешто велеиздајничко.

Нашло се је за умјесно весеље угушавати и народ казнити. Отпочело се је протузаконитим распустима опћина у Далмацији. Сумњичења, оптужбе, прогони, хапшења постао је свакидашњи посао несавјесних људи. Многи наши врло мирни и врло уважени грађани пали су жртвом те хајке. У Босни и Херцеговини уведено је било изнимно стање, чиме се је нанијела огромна штета особито српским привредним установама. Далмација је била поштеђена од уважања изнимног стања, јер је оно у њој де факто постојало. У Хрватској и Славонији није било ни могуће увести каквих нових мјера, јер је тамо још увијек систем Цувајев у пуном јеку.

Мој изборни котар Бока Которска, тај гласовити војнички табор, поплављен је од јавних и тајних шпијуна и агент провokatеура. Премда се је народ држао мирно и коректно, ипак многи су страдали. Да потврдим ову тврдњу навестићу неке случајеве:

Неки Драго Ратковић, прости тежак, ишао је у Кривошић својој сестри. Пута је водио не далеко једне тврђаве. То је, разумије, се јавни пут и једини, који тијем правцем води, али је он био ухапшен под сумњом шпијонаже. Одма се против њега упутила строга судбена истрага, која, наравно није ништа друго доказала осим његову невиност; али поред свега тога он није био пуштен на слободу. Написи су се уступили војничкој власти, да она са своје стране поведе истрагу и тек кад је ова дала своју приволу, да се пусти на слободу, био је пуштен, али је међутим одлежао неколико седмица у тамницу. Неки Шако Абрамовић, прост човек, пошао је из Котора у Тиват у госте своје зету неком Шкрбићу, умрвљеном оружнику. Обојица су били ухапшени, а да ни сами не знаду зашто. (Заст. Бианкини: Шга и умрвљени жандар?) Да и он. (Бианкини: То је пак много; смијех). Разумије се и са њима се спроводи као и са Ратковићем и Бог зна када ће војничка власт дати приволу, да се пусти на слободу. Оваквим поступком тешко се повређују прописи нашег казненог поступка. Оваквих случајева има много не само код нас у Боки Которској него и у осталој Далмацији. Ја сам навео ова два случаја, да могу упитати његову преузвишеност господина министра правде: јесу ли му познате ове законске повреде и злоупотребе и да ли је вољан, да, им одма стане на пут?

Још ћу нешто запитати господина министра правде: Казнени процеси који се воде против оних, који су тужени ради судјеловања при манифестацијама учињеним побједоносном балканском оружју, одузимају се надлежним далматинским судовима и делегирају се страни судови (Гласови: Чујте, чујте скандала). Не мисли ли госп. министар да ће ушљед тога страдати ушљед правде и да се тијем убија у народу вјера о правди кад се види на који се начин у сумњу ставља судачка непристраност?

Ја ћу вам, часна господо, испричати још један случај као доказ ограничења личне слободе код нас. Назад мало времена неки католички свештеник стајао је код градских врата у Котору чекајући ту једног свог пријатеља. Приступио му је један оружник и на њемачком језику наредио му је да се одма одалечи са тог места, које је иначе врло посјећено. Кад му је свештеник одговорио, да он ту чека свог пријатеља, наредио му је жандар, да се мора или одалечити или шетати, али никако на истом остати (Гласови: чујте, чујте). Кад се оружници тако понашају према једном свештенику, можете преставити, поштована господо, како се поступа са нашим народом по селима, где су жандари и финанси све и свја. Ово сам вам хтио испричати, да вам докажем, да ми у нашој романтичној Боки не уживамо идилички живот. Најсвечанија народна весеља и црквене свечаности морају се обавити у највећој тишини, јер, ако се и на најневинији начин даде изрази одушевљењу, то се сматра нешто сумњиво и казни се. Али ипак све је зашуд јер нема силе, која би могла из срца нашега народа искупати понос и весеље, да су наша браћа својим ненадмашним јунашством кадра била на онако сјајан

начин сатријети и из Европе истјерати свог вјековног непријатеља, дивљег азијата чинећи тиме непроцењиву услугу човјечанству и његовој култури (Гласови: Браво).

Док се са нашим народом код куће поступа овако, његови синови, сва његова родна снага, налази се под оружјем од назад толико мјесеци. Како се пак са овим људима, који су под оружјем позвани, поступа, довољно је, многопоштотвана господо, да вас упозорим на конкретна факта, која је мој пријатељ Др. Тресић изнио у једној скорашњој интерпелацији и која су такова, да морају свакога згрозити.

Међутим поља остају необрађена; ћеза и стари кући немају се чиме довољно нахранити. Трговина и индустрија потпуно су укочене; наша земља, која је и онако јако сиромашна, доведена је к рубу пропаста и преставља жалосну слику политике наше владе.

Висока Кућо!

Нека ми буде дозвољено, да се у кратко осврнем на правац наше извањске политике у Балканској кризи.

Изјаве бившег шефа вањске политике грофа Еренгала, да је наша политика на Балкану анексијом Босне и Херцеговине засићена, нијесу биле искрене. Она је рачунала на богато наследство Европјске Турске, чија се је смрт предвиђала, али се није тако брзо очекивала. Успјеси савезничког оружја, који су били нешто сасвим обратном од онога што је наша дипломатија очекивала, изјавили су јој те лијепе наде. Тај је догађај за њу био заиста јако поразан, али политичка мудрост захтијевала је, да се спретније снађе у том изненађењу. Изгубљено није се дало више повратити, дакле требало га је накнадити добрим односима признањем и љубављу оних, који су дали тако сјајних доказа њи хове животне снаге. Пружила се је била згодна прилика, да се без Европјског конфликта коначно ријеша Балканско питање. Наша монархија по свом географском положају и властитом интересу била је позвата у првом реду, да уложи сав своју уплив, да се Балканском народу омогући уживање крвавих течевина, чиме би сваки савезник био постигао своју националну тежњу, осигурао свој државни и економски опстанак и мирно се развијао у својим државним границама. Тијем би наша монархија била стекла вјечиту благодарност свију савезника, и особито њезиних сусједи Србије и Црне Горе. На тај начин могла је наша дипломатија умишљени територијални губитак накнадити не само моралном тековином, већ би тада њезина трговина на Балкану мјеште данашњег бојкота имала сјајних успјеха; још више она је, као што је казао српски Премијер Пашић у свом познатом експозеу, могла имати не само трговачку него и политичку супремацију. Тако држање наше дипломатије било би испунило великим задовољством све Словене монархије, а особито нас јужне Словене.

Да се је наша монархија руководила овим принципима био би на Балкану одавно наступио мир, а и спор међу савезницима био би се много лакше ријешао, а вјероватно, да га не би ни било.

Свршетак говора донијећемо у идућем броју.

Дневник

Рођен-дан. У понедељак је као на рођен-дан Његовог Краљ. Височанства Књаза Нашљедника било благодарење, коме је присуствовао Његово Величанство Краљ са Њиховим Краљ. Височанствима Књагињицама Ксенијом и Вјером, као и чланови Краљевске Владе, државни великодостојници, генералитет с официрским кором, чиновништво и грађанство. Послије благодарења уписивало се у књигу, пошто је Њ. Краљ. Височанство у иностранству.

Министарска сједница. Синоћ је у Двору одржана министарска сједница под председништвом Његова Величанства Краља.

Видовдански помен. Његово Високопреосвештенство Господин Митрополит Митрофан одслужио је у суботу прије подне у Манастирској Цркви поводом Видовдана кратки помен свијема изгинулим српским јунацима за вјеру и отачаство.

Читуља. Данас је на Цетињу преминуо послје дужег али тешког боловања *Муса Кнежеввић*, отац г. Николе Кнежевића, трговца овдашњег, један од наших старих искусних и поштених мирних људи. Исто је тако преминуо и *Кићун Мијушковић*, рачуновођа грађевинског одјелена министарства финансија, миран, марљив и добар државни службеник. Боловао је краће вријеме, а умро је у најбољем добу живота. Нека им је вјечни покој, а ожалостијеној породици утјеха и наше саучешће.

Помен. У недјељу 23. о. м. чиновници министарства финансија даваће помен на Цетињу своје другу пок. **Перку К. Вукотићу**, шефу државног рачуноводства, који је, као бригадни барјактар, погинуо у јуришу на Тарабош 26. јануара о. г.

Затворена каванска радња. У хемиском лабораторијуму одељења народне привреде 14. маја констатовано је, да се у мустрама вина, које је продавао **Лоренцио Ноки** у својој радњи на пијаци, одмах до тезе, налази **аналинска (отровна) боја** помоћу које је вино добијало љепши изглед. Одмах је општинска управа повела истрагу, на основу које су надлежне власти поменутог Лоренциоа казнили затвором радње за пола године и са 100 перпера глобе у корист општинске касе. Поред тога вино је јавним путем 17. ов. мј. просуто пред његовом радњом, а на самој радњи написано је уочљивим словима због чега је затворена. Кривац је молио да се казна затварања радње замијени са макар коликом новчаном казном, али у томе није успио, пошто је за ове кривице у закону изрично прописана казна затварања радње. Жељети је да ова буде наука за све оне који хоће да се обогате недозвољеним средствима, а уз то да упропаштају драгоцијено народно здравље. Ми овај потпуно умјесни поступак општинске управе с највећим задовољством истичемо са жељом, да у овом правцу, у општем интересу, истраје и да своју пажњу и строгост распростре над свима продавацима животних намирница, жалећи што се није према овом несавјесном човеку могло још строжије поступити и што му се није за свагда одузело право на кавански рад.

М. Горки се враћа. Познати руски писац Максим Горки налази се на острву Карпу где живи у изгнанству. Како му је дозвољено да се слободно може вратити у отаџбину и све његове кривице предане заборава, то ће се Горки, као што јављају из Петрограда, сада вратити у Русију.

Враћају се. Сви они Турци, који су у току рата пребјегли у Аустро-Угарску, као што јављају из Сењске Ријеке, враћају се данас парабродом „Фејервари“ у Турску.

Црвени Крст. Саопштавају нам: „Цетињског Вјесника“ од 12. јуна ов. год. број 47., из Црвеног Крста стављена је била биљешка: да је госпођа Даринка Миљанић са синовима дошла на Цетиње из Лозане, а напротив дошла је из Париза. У истом листу стајало је: да је медицинар г. Никола Миљанић награђен од једног хуманитарног друштва у Швајцарској, а дочином је награђен знаком француског друштва Црвеног Крста. Ово смо накнадно дознали, те се овиме горње и исправља.

ТЕЛЕГРАМИ

— Бечки Кор Вјро —

Софија, 8. јуна. Одговор Бугарске на позив Грчке односно демобилизације гласи, да је тај позив због више разлога неоправдан, али Бугарска, желећи на миран начин уредити неспоразум, пристала би на овај позив кад би Грчка пристала да се заједнички окупира спорно земљиште.

Софија, 8. јуна. — Бугарска је уложила протест противу насиља извршених у Македонији над Бугарима од стране Грка, и изјавила да у будуће сличне испаде неће више трпјети.

Биоград, 9. јуна. — Званични кругови изјављују да се о путовању Нашљедникову у Петроград није ни мислило.

Софија, 9. јуна. — Полуслужбена „Блгариа“ изјављује да је одбијањем приједлога Бугарске, који се односе на демобилизацију, ово питање дипломатски свршено између Бугарске и Србије. Сад остаје да се нађу одлучнији средства за рјешење спора. Бугарска ће их знати наћи, јер је рјешена да иде до крајњих граница у одбрани својих права.

Биоград, 13. јуна. — Вукотић је допутовао.

Париз, 13. јуна. Одбор финансиске комисије изложио је захтјеве Црне Горе и у исто вријеме образложио захтјеве Балканаца.

Биоград, 13. јуна. — „Политика“ објављује разговор са министром председником Вукотићем, у којем је изјавио да интереси савезника захтијевају да се савез одржи, али ако буде потребе бранити интересе српске, Црна Гора неће презати ни од каквих жртава. Међутијем не треба губити наду, да ће се спор свршити на миран начин.

Биоград, 14. јуна. — Нашљедник се вратио у Скопље.

Софија, 14. јуна. — Вијести из Биограда о битци код Злетова нетачне су. Сукоб је био међу бугарским четницима и српском војском. Четници су потиснули један одред српске војске.

Биоград, 14. јуна. — Вукотић је био примљен од Краља, па је затим посетио Пашића и министра рата.

Софија, 15. јуна. — Румунски посланик Гика званично је изјавио бугарској влади да Румунија неће бити неутрална у случају сукоба између Србије и Бугарске.

Софија, 17. јуна. — Острво Тасос гори.

Биоград, 17. јуна. — Тврди се, да ће у сјутрашњој скупштинској сједници владине присталице изјавити Пашићу повјерење.

Софија, 17. јуна. — Сукоб између српских трупа и бугарских четника код Злетова догодио се ушљед тога што су српски војници покушали насиља над сељанкама, те су сељани напали на војску, којој је дошао у помоћ један батаљон, да би сузбили напад. У томе боју између македонских четника и српских трупа Срби су имали повећи број мртвих и рањених. Срби су запалили Злетово.

Софија, 18. јуна. — Бугарска Агенција саопштава, да се десило сукоб између српских и бугарских трупа код Злетова и Штипа, и да је резултат непознат. Напад извршен од стране грчких трупа сјеверно од Лефтере одбијен је. Десио се и други сукоб са Грцима код Шемалтоса; резултат је непознат.

Биоград, 18. јуна. — Пашић, одговарајући на интерпелације у Скупштини изјавио је, да је убијеђен да ће руска арбитража бити на широкој бази и да ће спор српско-бугарски бити рјешаван заједно са спором грчко-бугарским, те према томе српска влада, пристајући на арбитражу, остаје при истим погледима изнесеним у потоњој изјави. Одобравање на десници.

Атина, 18. јуна. — Пресбирио саопштава шљедећу депешу из Солуна: Бугарска је војска отпочела напад на грчке и српске трупе око Мецикова, Богданице и Ђевђелије; говори се да је Ђевђелија заузета од стране Бугара. Бугарске трупе наступају према Лефтери, гдје су грчке трупе изоловане. Данас у 4 сата из јутра чула се грмљава топова сјеверно од Богданице. На лијевој обали Вардара три одељења бугарске војске напали су на предња одељења српске војске, која су се налазила на лијевој обали ријеке, около Мецикова. — У пет сати из јутра грчке посаде, које се налазе на дванајест километара између Карасули и Киландре биле су нападнуте од стране бугарске војске. У 7 сати пет батаљона бугарске војске нападоше на грчку војску, која се налази у Нигриту. У 8-30 часова бугарска војска се примакла пут језера Баголица.

Атина, 18. јуна. — Краљ је отпутовао у Солун. Флота је добила наредбу да се одмах упути пут Лефтере.

Солун, 18. јуна. — У мјеродавним круговима потврђује се вијест

да су Бугари заузели јутрос Ђевђелију и да су се Срби повукли на траг пошто су увидјели да су Бугари бројем много јачи били.

Солун, 18. јуна. — Грчке су трупе заопколиле бугарске војнике у њиним становима у Солуну и разоружале их.

Софија, 18. јуна. — Бугарска је влада наредила својим изасланицима у Биограду и у Атини да уложе протест ушљед јучерашњих инцидента, проузрокованих од стране српских и бугарских трупа, чији је напад сасма неоправдан, те према томе бугарска влада одбија од себе сваку одговорност. Истовремено је наредила својим представницима да протестују ушљед концентрисања српских и грчких трупа, које концентрисање није ништа друго него једно изазивање.

Биоград, 18. јуна. — Бугарски је посланик предао српској влади ноту, у којој је протестовао противу напада од стране српске војске на бугарске трупе. Међутим мјеродавни кругови изјављују, да овај протест није ништа друго него да Бугарска одбије од себе одговорност за отпочети рат са Србијом.

Софија, 18. јуна. — Бугарска Агенција доноси да је влада издала најстрожије наредбе војсци да обустави даље операције, а да се само одупру нападу, ако би га било од стране грчких или српских трупа.

Биоград, 18. јуна. — Влада је издала наредбу командату војске да предузме потребне мјере ушљед напада бугарских трупа.

Биоград, 18. јуна. — Пресбирио саопштава да су нетачне вијести према којима су јутрос престали сукоби; напротив, јутрос се бој развио не цијелој линији великом жестином и српске трупе ушљед напада бугарских биле су приморане да пријеђу из дефанзиве у офанзиву, узимајући правац пут Штипа и Кочана. Једна бугарска чета заробљена је од стране српских трупа.

Биоград, 19. јуна. — Главна бугарска позиција Ретика Буква заузета је на јуриш од српских трупа, последице крваве битке.

— Атинска Агенција —

Атина, 18. јуна. — Због бугарског напада, без објаве рата, на цијелој бојној линији, грчка влада позвала је бугарске трупе у Солуну да у року од једнога часа положе оружје.

Атина, 18. јуна. — Пошто бугарске трупе у Солуну нијесу хтјеле положити оружје у одређеноме року, отпочела је палба, последице које се бугарски гарнизон предао. У вароши је потпуно ред и мир.

Атина, 18. јуна. — Напад бугарски извршен је без озбиљне стратешке важности. Мјеродавни кругови тврде, да је бугарски напад на Грке и Србе учињен намјерно. Грчка је енергично предузела све мјере да сачува новодобијене земље. Међутијем са службене стране нема никаквих извјештаја који би значили да је Бугарска објавила рат, али министарски савјет је ипак одлучио да вечерас у Софији уложи енергичан протест противу нове повреде протокола о установљењу демаркационе линије. Јавно мишљење необично је озлојеђено поступком Бугарске.

Атина, 18. јуна. — Генерал Карлорис упутио је у 4-30 часова команданту бугарских трупа генералу Хесапијеву позив да у року од једног часа напусти Солун, да трупе положе оружје и да с њима на нарочитоме возу отпутује до потоњих грчких предстража под

заштитом грчке војске. Два часа по истеку рока, пошто Бугари не оставише варош, грчке трупе опколише станове у којима су бугарске трупе. Ове се предадоше. Најјачи отпор учинише Бугари у касарни недалеко од стана главног грчког штаба у близини Св. Софије, али

и ове су се бугарске трупе предале. Напошљетку Бугари су се још опирали у касарнама, од којих је једна у близини цркве Светог Димитрија, али ове су биле приморене да се предаду. Сад у вароши влада потпуни мир. Губитака нијесмо имали. Пожара није било. Капетан торпиљера „Лав“ телеграфирао је министру морнарице, да је био нападнут од Бугара приликом извиђања у близини Елефтере. Торпиљер је одмах одговорио јаком ватром и Бугари се разбјегоше. У 9-30 часова овдашњи бугарски посланик посетио је Веницелоса и предао му је протест противу грчког напада код Лефтере, бацајућу сву одговорност на Грчку. Веницелос му је одговорио да га много зачуђава такви корак бугарске владе, која пошто пото хоће рат и да он не узима на себе одговорност за садашње догађаје, јер бугарске трупе учинише напад на фронту од неколико километара.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

Многим нашим претплатницима истиче претплата крајем овога мјесеца, те је вријеме, да претплату обнове, како им се не би лист обуставио; јер лист ће се обуставити свима без разлике који не обнове претплату до конца овога мјесеца. Најзгодније се претплатити код поште. Цијена је листу на пола године: за Црну Гору перпера 5, а за иностранство 7¹/₂ франака у злату.

Цетиње, 6. јуна 1913.

АДМИНИСТРАЦИЈА „ЦЕТИЊСКОГ ВЈЕСНИКА“

ОГЛАСИ

Од 5. јула отварам на Цетињу

ресторан „Косово“

на горњем спрату моје досадање послистичарнице у главној улици.

Кухина ће бити европска и у њој ће се моћи добити све што публика захтијева. Цијене ће бити умерене како за абоненте, тако и за оне, који би јели à la carte. У исто вријеме препоручујем се и за спремање банкета.

Послистичарницу ћу и на даље задржати и биће снабђена свима могућим паштама, а слатка ће израђивати један сицилијански вјештак.

Моли за посјету

п. п. бр. 711—6 ЈАНКО БРАЈОВИЋ

ДУЖАН на Башића Пазару, у којем је „Књижара Маргиновића и Иванишевића“ издајем под најам до 1. јула ове године.

Цетиње. СТЕВО ДЕЉА. П. п. бр. 7, 1, 2

ПОМЕН

Стављамо на знање нашим пријатељима, да ћемо у неђељу 23. овог мјесеца, у храму Св. Параскеве у Добрском Селу, у 9 сати прије подне, држати парастос нашој непрежаљеној браћи:

барјактару † ДРАГУ БОГДАНОВУ,
барјактару † ПЕРИШИ МИЋОВУ,
† ЈОВАНУ МИХАИЛОВУ, † МАЦУРУ
АНДРИНУ, † РАДУ ИВОВУ и † МАРКУ
БОГДАНОВУ — СВЈЕКЛОЋАМА

погинулима на јуришима на Широјкој Гори, Тарабошу и Бардањолу.
Добрско Село, 19. јуна 1913.

Ожалошћена:

П. п. бр. 18, 1, 2 породица СВЈЕКЛОЋА